

פרשת וישלח תשפ"ב

גיליון: 85

א לעכטיגער שבת

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

"קַטְנֵתִי מִכָּל חַסְדֵימ" - הַכֹּל מִתְּנַת הַנֶּפֶשׁ !

פְּנִינֵי הַפְּרָשָׁה

"וישלח יעקב מלאכים לפניו" (ל"ב ד')

לכאורה תיבת "לפניו" מיותר הוא, ויעוין ב"אור החיים" הק' ובעוד מפרשי התורה ליישב ענין זה.

ואפשר לומר ש"לפניו" מרמז על מעשיו הטובים שעשה - ע"פ הפסוק (ישעיה נח): "והלך לפניך צדקך". שקאי על המצוות והמעש"ט של האדם, וע"ז היתה תפילתו של יעקב שיגין עליו זכות מצוותיו שעשה.

גם אפשר לומר: ש"לפניו" רומז על "אור הפנים" שיעקב זכה לכך, וכמובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה כ"ג כ"ז) על הפסוק: "מבקשי פניך יעקב סלה". שיעקב רומז על אור הפנים. וזהו מבקשי פניך יעקב סלה.

ובכוח זה של "הארת פנים" רצה להכניע את עשו, כמובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה כ"ז) על הפסוק: "ויבא יעקב שלם עיר שכם", שע"י הארת פנים - שופריה דיעקב - הקב"ה מושיע לעם ישראל בעת צרתם.

"עם לבן גרתי ואחר עד עתה" (ל"ב ה')

רש"י בפרושו: "גרת" בגימטריא תרי"ג ששמרתי תרי"ג מצוות, ולא למדתי ממעשיו הרעים של לבן.

לכאורה קשה איך קיים את כל התרי"ג מצוות הרי לא הייתה לו האפשרות לקיים כל המצוות כדוגמת "ישב ארץ ישראל", או "כיבוד אב ואם" שהרי היה בבית לבן, וכדומה?

אולם אפשר לומר: שלימוד התורה שלמד י"ד שנים בישיבת "שם ועבר" שקולה כנגד כל קיום התורה כדברי המשנה: "ותלמוד תורה כנגד כולם".

כן ניתן לומר: שלימוד תורה על עניני המצוות הוי כאילו קיימם, כדברי רז"ל (מנחות ק"י): על הקרבנות "כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת".

ואפשר להוסיף: "שם ועבר" (עם הכולל) גימטריא תרי"ג שזכות לימודו בישיבת "שם ועבר" אלו ה"ד שנים הוי כאילו קיים כל התרי"ג מצוות.

"עם לבן גרתי ואחר עד עתה" (ל"ב ה')

'תרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים'. (רש"י) לכאורה קשה, ששמירת התרי"ג מצוות אכן מרומז בתיבת "גרת". אך היכן מרומז שלא למד ממעשיו הרעים?

אולם י"ל: ע"פ מה המובא על בפסוק: "היום אם בקולו תשמעו" ש"בעשיית הטוב" אין לדחות למהר, וכמובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה רע"ב): "כי אין לו לאדם בעולמו כי אם אותו היום ואותו השעה שעומד בו. כי יום המחרת הוא עולם אחר לגמרי. היות אם בקולו תשמעו, היום דייקא".

אך לעומת זאת ב"סור מרע", אדרבה כי לשחותו ובכך להחליש, וכמאמר החסידות "צא הלחם בעמלק מחר" - שאם רוצים להילחם בעמלק יש לדחות את היצר למחר, והוא ע"פ דבריהם: "אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש", כי בעצם הדחייה מחלישים אותו, ובהמשך זוכים להכניעו ולהבטלו.

וכעין זה מובא בספרים הקדושים, כיה שיש ארבעה פעמים בתורה טעם ה"שלשלת" - "ויתמהמה" אצל לוט, "ויאמר" בעבד אלעזר, "וימאן" בניסיון יוסף הצדיק, "וישחט" בשבעת ימי המילואים.

ואפשר להוסיף, על כל ארבעת השלשלת כסדרן: שאם האדם "מתמהמה" בשמיעת היצר - הוא דוחהו, וה"ויאמר" שלו - בנחרצות ובעקשנות שזהו: "וימאן" - "איני רוצה", הוא זוכה בהמשך ל"וישחט" - לשחוט את היצר הרע ולהכניעו.

לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות..."

אם נדע שהכל זה מתנת חיים, ברוחניות ובגשמיות, נשמח ונעריך יותר את הטוב. אם נדע שלא הקב"ה, ואף גם לא אנשים גם ידידים וחברים חייבים לי - נקבל את הכל יותר בשמחה ובהרוחה, לא נצפה למתנת בשר ודם, ולא נגיע ל"תוחלת משוכה מחלת לב", באופן כזה נשמח עם הטובה, לא נכעס חלילה כלפי שמיא, וגם לא נקפיד על חברינו ועל הזולת.

משלו של החפץ חיים

היה פעם עשיר שקנה בית באלף זהובים, לאחר מכן מצא קונה באלפיים זהובים והוא מאוד שמח מכך - רווח של אלף זהובים. לאחר המכירה - בא קונה שהציע לו שלושת אלפים זהובים עבור בית זה - רגז העשיר על עצמו על הפסדו של אלף זהובים - ונמצא יומו מסתיים בעצב.

לעומתו אדם עני יוצא לשוק להרוויח את פת לחמו, ממתין הוא בתקוה שיזדמן לו אדם שישכור אותו לעבודת סבלות, הוא המתין חצי יום ולא נזדמנה לו עבודה, הצטער אותו עני וחשש שמא יבוא לביתו כשכיסו ריק. אך לפתע בא אליו סוחר וביקש ממנו להעביר עבורו כמה שקי קמח מהמטחנה, ושילם לו את שכרו, רץ העני לביתו עם כמה פרוטות אלו ונתנה לאשתו לקנות לחם לפי הטף, וכדרכו של עני הודה לה' על כך מה שהעשיר לא הודה, אלא אף הצטער על רווחו של אלף זהובים ולא יותר, ואינו מוצא מלים מתאימות להודות על כך לה'.

כך מסביר החפץ חיים זצ"ל: במשך כל ימינו אנו מקבלים מתנת חיים מהקב"ה, הוא מעניק לנו חיים ואת כל צרכיהם, על האדם להכיר בטובתו של מקום ולהודות על כל דבר קטן כגדול, אל לנו להתנהג כאותו עשיר שאינו מבחין בטובתו של הקב"ה והוא סבור בסכלותו שכל העולם חייב לו והכל שלו.

גם כל הכנתנו בזה העולם הוא מתנת חיים

ועוד במתנת חיים, במכלול עבודתנו בזה העולם, הוא ב'ליקוטי הלכות' (מתנת ד): "הכלל שצריכין לידע ולהאמין שחסדו וטובו יתברך הוא בלי שיעור, כמו שכתוב: חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו. וכתוב: כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא ימוש."

וכל התקווה לעוה"ב שאנו מצפין לקבל ממנו יתברך, הכל הוא רק 'מתנת חיים', רק שהוא ברחמיו רוצה שנכין עצמינו לקבל מתנתו הטובה. ע"כ בכל עת ושעה ורגע יש בידינו להתחיל מעתה להכין עצמינו לקבל טובו וחסדו. והעיקר ע"י הרצון כ"ש אדמו"ר ז"ל שהעיקר הוא הרצון, וזה יש בידינו תמיד.

כי חסדו גדול כ"כ, עד שגם ההכנות בעצמם הוא נותן לנו במתנת חנם כאשר אנו רואין בחוש שהוא עוזר לנו בכל יום להניח טלית ותפילין, ולקרות ק"ש פעמיים בכל יום, מה שאין אנו ראוים לזה כלל, כאשר יודע כ"א בנפשו, וכן בשאר מצוות. ע"כ ראונו לנו בכל עת להודות לו ולברכו על כל החסד אשר עושה עמנו-ואשר עתיד לעשות עמנו ולבטוח בחסדו ולצפות לישועתו ולשמח נפשנו מאד בכל זה".

דוד המלך מתפלל בתהלים (קכג) "כעיני עבדים אל יד אדוניהם, כעיני שפחה אל יד גבירתה כן עינינו אל אלקינו עד שיחננו", ביטויי תפילה - שנוכל ללמוד מכאן, עד כמה יש לנו להרגיש שאנו צריכים להגיע לחסדו הגדול, ולא כמי שמגיע לנו משהו, נחוש זאת ונחיה עם כך, בידיעה שהכל מה שבידנו זה מתנה.

בפרישתינו אנו קוראים על יעקב בחיר האבות שאמר (בראשית לב יא): "קטנתי מכל החסדים". וכך הוא לשונו במדרש (בראשית רבה ע"ו ה). "אמר רבי אבא בר כהנא איני כדאי. רבי לוי אמר: כדאי אני, אבל קטנתי מכל החסדים".

ובלשונו של רש"י על פסוק זה: "קטנתי מכל החסדים" - 'תמעטו זכויותי על ידי החסדים והאמת שעשית עמדי, לכך אני ירא שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להימסר ביד עשו'. וב"ספרונר": 'לא הייתי ראוי לכל החסדים'.

נורא נוראות, יעקב אבינו בחיר האבות חשש, וביקש רק מתנת חיים. יעקב אבינו-יסוד האמת, 'תתן אמת ליעקב' אומר: "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת".

בספר 'פלא יועץ' (אות הלול) מסמיכו להודות לה' על הטובה, ובייחוד על טובת הנפש. וכלשונו: 'ואם אמרו (ברכות לד: ב) במלך שכרע שוב אינו זוקף, להורות הכנעה לפני ה' שהעדיף טובו עליו, כל שכן קל וחומר מי שהעדיף לו ה' טובות הנפש, כמה וכמה חייב להיכנע ולומר "קטנתי מכל החסדים" כי אף זו מתת אלוקים וצריך להודות לו ולברך בשמו'.

בליקוטי מוהר"ן (תו"ב) על החסד חיים: "היינו למעני למעני אעשה זאת-כדאיאת במדרש: מי הקדמני ואשלים לו. מי עשה מזוה קודם שנתתי לו בית. נמצא שכל המעשים טובים שלנו וכל התפילות הכל מאתו, ואין ראוי לחשוב לקבל שכר על שום דבר".

וכך הם דבריו של של בעל התניא (אגרת הקודש ב') "קטנתי מכל החסדים - פירוש שבכל חסד וחסד שהקב"ה עושה צריך להיות שפל רוח במאוד... לאחוז במידותיו של יעקב, שאר עמו, ובשארית ישראל שמשים עצמו כשירים ומותרות ממש...".

וכבר אמרו בתנא דבי אליהו רבא (כ"ה): "שכל אחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבות, אברהם יצחק ויעקב". להתדבק במעשי אבות וללכת בדרכיהם. וא"כ נצעד גם אנו בדרכי ה"קטנתי".

מאזהר מתנתו חיים חנני

היה זה החסיד רבי סנדער מהעיר 'טרהוויץ' שבאוקראינה שהה מגיע לאומאן לרגל מסחרו, והיה נכנס לציון רבינו הק', והיה מבלה שם שעות רבות. היה זה פעם כשהיה בציון והחל לומר את ה'תיקון הכללי', ובאותו הזמן נכנס לציון עוד אחד מהחסידים. הלה סיפר: שכשנכנס לציון מצא את רבי סנדער מתחיל לומר את ה'יהי רצון' שלפני אמירת התהלים, ונעצר בתיבות "ומאוצר מתנת חיים חננו", הוא חזר על תיבות אלו פעמים אין מספר, ואמרם בשבר לב, בפשיטות ובתמימות, כאילו אין לו שום קיום רק מאוצר מתנת החיים.

אותו חסיד החל בינתיים לסדר את תפילותיו בציון, באמירת 'עשרת המזמורים', השתטחות כמנהגו, ולאחר שסיים התפלה לשמוע את רבי סנדער עדיין מחזיק בתיבות: "ומאוצר מתנת חיים חננו".

לאחר מכן יצא הלז והלך לבית המדרש ושם ישב ועסק בתורה ובישיחה בעבודת ה'. לאחר כמה שעות חזר לציון הקדוש. כשנכנס לפתח הציון, נעמד מרעיד ומשתומם כשראה את רבי סנדער עדיין חוזר על התיבות "ומאוצר מתנת חיים חננו", שכחלו כיסופים והשתפכות הנפש...בקשה של מתנת חיים.

שמחת חיים - בהרגשה של מתנת חיים

הרי גם כלל עבודתנו ופעולתנו המה מתנות חיים שזכינו לכך: 'רבי חנניה בן עקשיא אומר רצה הקב"ה

"ויותר יעקב לבדו" (בראשית לב כח)

רבי מענדל נשאר לבדו באש הבערת – והמשיך להתפלל !

ישנו סיפור שהיה עם החסיד רבי מענדל – שהיה גר ב'כפר' ליד העיר "טשעהרין" מתלמידי רבינו הגדול. הוא היה שקוע בתפילותיו, ופרצה שם שריפה, התלקחה שריפה בבית המזיגה שלו, באו אנשים להציל, אולם הוא נשאר להתפלל - כמדומני שהוא התפלל תפילות מנחה. ניגשו אליו, אולם הוא היה שקוע בתפילותו ! לקחו אותו, הניחו אותו במקום מרוחק מעט מהאש, והוא לא הרגיש כלום ! הוא המשיך להתפלל ! פרצה שריפה בכפר ! כל אנשי הכפר מתקבצים, צעקות ! מהומה גדולה ! אולם הוא לא הרגיש כלל באש שהתלקחה ! טלטלו אותו, הרחיקו אותו מהאש, והוא מתפלל, ככזו דביקות הוא התפלל ! הרבי התבטא עליו - על רבי מענדל "דאס איז מיין מענדאל" ! [זה המדליה שלי !] מענדל' מלשון 'מענדאל'... כשהמלך נותן לאחד 'מדליה', 'זה המדליה שלי' ! היכן ראו כאלו בעלי תפילה !? (ע"פ טעם זקנים' הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל)

"ויזרח לו השמש" (בראשית לב כב)

תפילת 'ותיקין' של רבי ישראל קארדונר במושב !

כך מספר החסיד רבי ישראל בער אודסר זצ"ל, (בספרו אבי הנחל): פעם אחת הלכנו יחד - עם רבו הגה"ח רבי ישראל קארדונר זצ"ל, למושב אחת, ובדרך היה שיטפון (שבר ענן), ונעשה כמו מבול, והיה בור גדול והיינו הולכים ובוססים ומנסים להציל את עצמנו, וכך עברו כמה שעות עד שראינו אור נר. נכנסנו, וכשראה בעל הבית את מצבנו, נתן לנו מיד בגדים להחליף, והגישו לנו תה, ורבי ישראל עמד להתפלל מעריב. חשתי בלבי, כי בלילה הזה ודאי לא יוכל לקום לחצות אחרי כל מה שעבר עלינו, כי אני אף שהייתי אברך, לא הייתי יכול להניע אבר. סידרו לנו את המיטה, והנה לא עבר הרבה זמן, ורבי ישראל התגבר כארי וקם, וחצות כזה שערך אז – לא ראיתי בכל ימי חיי. אחרי כן ניגש לשולחן והדליק נר, ואני התהפכתי על משכבי ולא יכולתי למצוא מרגוע נפשי, עמדת אף אני ונתקרבותי לדלת בחשאי, וראיתי את השולחן קודש לתפילותיו. ואני הייתי עמו בבית אחד, ועצומה וכל הזדעזע. נפלה עלי בושח וחורפה ונתבישתי לגשת אליו. התגברתי וניגשתי אליו, וראיתי כי פניו זוהרים, וכשראיתי את הצורה נסתלקתי מרוב בושח. בבוקר התפלל כדרכו "ותיקין" והתפילה הייתה במתיקות כזו, שכל בני המושבה שיצאו לעבודה נעצרו ליד הבית, והיו מאזינים בחרדת קודש לתפילותיו. ואני הייתי עמו בבית אחד, ואני חשתי פן עוד מעט יגועו מרוב מתיקות, ובייחוד כשאמר ברכות וקריאת שמע, הוא היה גועו כתינוק המגיע לכלל בניה עצומה (שקורין פארגיין). אחר התפילה נכנס הבעל הבית, ועמד לפניו כמו בפני מלך, והכין לו שולחן מכל טוב וביקשו לבוא ולסעוד. ובני הבית כיסו את עצמם בצניעות יתירה – מרוב חרדת קודש. רבי ישראל אמר לבעל הבית, שיסלח לו, כי אינו סועד אלא לחם ותה, ולא מחמת חשש של כשרות שהוא חושד ח"ו, אלא זהו מהנהגו...

"קח נא את ברכת" (בראשית לג יא)

ברכתו של רבינו לאיש אשר עצר את העגלה !

היה זה עת שנסע פעם רבנו בעגלתו בדרך, והנה התקרבה העגלה סמוך לכפר "רסאשע". וכשהתקרבה העגלה סמוך ל"כפר", הבחין כפרי אחד מהכפר שהיה "נפח" במקצועו - ובית מלאכתו עמדה בסוף הכפר, בעגלתו של רבינו, שנסעה במהירות במדרון ההר, וגלגל אחד מארבעת גלגלי המרכבה נפל מהעגלה. כשהכפרי הבחין בסכנה הנשקפת לנוסעי העגלה, מבלי שידע כי רבינו יושב בתוכה – ושחיי הנוסעים נתונים בסכנה חלילה, עשה מעשה של מסירות נפש, כשהוא נעמד במדרון למטה והעמיד את כתפו - למול העגלה הבאה במהירות ועצרה בכוחותיו – שהיה בעל כוח גדול. כשירד רבנו מהעגלה והבחין באיש שמסר נפשו להצלתם, ברכו רבנו ואמרו לו: "שתארך ימים!" "לאנג לעבן זאלסטו!". וכן הווה, שחי למעלה ממאה שנה! הוא היה דוד אביו של רבי שבתי ברוטנלסר, והיה רבי שבתי מספר תמיד סיפור זה שמומו של זה האיש שזכה לברכה זו.

מן תפוצת ההוא ישיבו הקשרים | חומות בקלל לא אמתיים

ילדים קרים ! הבר והקשיבו לספור - שספר רבי נחמן מברסלב, בשם סבו ה'בעל שם טוב', היה פעם מלך גדול, שהקביא אוצר גדול מאוד במקום מסתור, והקיף את האוצר בכמה חומות, בקדיש יוכלו להתקרב אל האוצר. אך באמת חומות אלו, לא היו חומות אמתיים, הם היו נראים כחומות, אבל זה לא היה אלא אחיזת עינים, כמו קורי עכביש או דומה להם, אך הם נראו כחומות בצורות וחקוקות. וכשהתקרבו האנשים לאלו החומות, זה היה נראה בעיניהם כחומות אמתיים שקשה לשברם, ואף שהיו פאלו שהצליחו להפיל חומה אחת, אך שאר החומות היו נראים בעיניהם כחומות חזקים מאוד, שאי אפשר לשברם, ולכן הם חזרו לאחזריהם ולא הצליחו לבוא לאוצר המיחל. עד שבא בן המלך בצעמו, ואמר אני יודע שכל החומות הם רק באחיזת עינים, ובאמת אין כאן בכלל חומות, וכך עבר מחומה לחומה עד שהגיע לאוצר הגדול. כאותו דבר, כותב רבנו, הם המניעות והקשיים שיש לאדם שהוא רוצה לבוא לאוצר של יראת שמים, לאוצרות הטובים של תורה ופרעה, שנדמה לאדם שהם פאלו חומות חזקים, כל כך קשה לו, וחושב בצעמו, שהוא לא יסתכל בשום אופן להכניס לתוכו, להגות מהאוצרות הגדולים. אולם אחד שהיה חכם, אינו מתחיל על הקשיים, אף אט הוא מתחיל להכניס לחומות שמקיפים את הדברים הטובים, ולבסוף מתברר לו שזה בכלל לא קשה, גם אם בתחלה זה היה נראה עליו כהר גדול, כדבר כזה קשה, אך לאחר שהוא מתגבר עליהם, הוא רואה שזה בכלל לא מה שקשה לעצמו – זה רק כמו איזה דמיון, שמרמה את האדם ומנסה להפחידו ולהבהיל אותו. הבה נהיה אמיצים, ויהי נפחד, גם אם זה נראה מאוד קשה, גם אם זה נראה לנו בלתי אפשרי, עוד צעד יעוד פסיעה, וכך לאט לאט נכנס להיכל המלך ונבנה מאוצרותיו המרובים.

ובספר המידות' (ניאוף י') גם מובא רעיון זה וכלשונו: "לא תיכנס עם פיתויך בטווען ונטען, כי אריצת הרגשת החושב אפילו לבחינת השולל תפעל הגברת החפץ ותתהפך הרצון אליו". וב'מראה מקומות' מביא שזה מלשון ה"אור החיים" (ויקרא י"ח).

ולפי זה כבר יובן - היכן מרומז שלא למד ממעשיו הרעים, בזכות: "ואחר עד עתה" שזהו המשך ל"עם לבן גרתי" "שתרג מציוות שמרתי, כי היה לי את ה"ואחר" - הכוח של הדחייה וההתעלמות.

"ויאמר יעקב אלוקי אבי אברהם ואלוקי אבי יצחק" (ל"ב י')

אפשר לומר: ב' פעמים "אבי" (הכתוב כאן) גימטריא "הוי"ה" - מידת הרחמים, שיעקב התפלל ואמר אלו כביכול יתברך בתפילותיו - מהן מצד "מידת הדין" אני צריך לחזור בשלום לארצי ולמולדתי כפי שהבטחתי לאבותי, וזהו "אלוקי אבי" - מידת הדין "אלוקים" - "דינים". וכן גם מצד "מידת הרחמים" - שם הוי"ה, "אבי" - ב' פעמים "הוי"ה". מידת הרחמים - 'כרחם אב על בני' שביקש והתפלל שיחזור בשלום מכל הבחינות.

"הצילני נא מיד אחי מיד עשוי" (ל"ב י"ב)

לכאורה קשה מהו לשון "יד" הרי היה מספיק שיתפלל "הצילני נא מאחי מעשוי". ויותר קשה למה כתוב: "יד" ב' פעמים - מיד אחי מיד עשוי.

אולם אפשר לומר: שכונת תפילותיו הייתה שחשש פן ישפיע על עשו ברכתו של אביו יצחק "והידיים ידי עשוי" לכן הזכיר יד, והזכירו ב' פעמים - כי הרי יצחק ברכו בלשון רבים "והידיים", דהוה ב' פעמים "יד".

גם אפ"ל שהידיים מרמזים על "אמונה" וכל כוח התפילה תלוי באמונה כידוע, כמו שכתוב "ויהי ידיו אמונה" ותרגומו: "פריסון בצלו - תפילה. וכן דברי הכתוב "כצאתי את העיר אפרוש את כפלי" שהכוונה על תפילה.

ולכן אנו רואים שגם כשיעקב בירך את בניו עיקר כוח הברכות המשך ע"י הידיים, כמו שכתוב (בראשית מ"ט) "מידי אביר יעקב משם רועה אבן ישראל" ורש"י מפרש: מאבן ישראל לשון נוטריקון אב ובנין - שכל כוח הברכות לבניו המשך מכוח הידיים - אמונה תפילה. וגם בברכת יוסף לבניו: מנשה ואפרים, כתוב: "שיכל את ידיו" לשון ידיים - אמונה תפילה. וכן אנו מוצאים ב'ליקוטי מוהר"ן (תורה י"ד) שיעקב כח הברכה נשפעים מהידיים-אמונה כדברי הפסוק: "איש אמונות רב ברכות" (משלי כ"ח).

ובדרך אסמכתא אפשר לומר לפי"כ, שכשמברכים את הבנים סומכים עליהם את הידיים, שזוהו המשכת האמונה - התפילה שע"י עיקר הברכה.

עוד אפ"ל: ע"פ המובא ב'ליקוטי מוהר"ן (תורה מו) שע"י המחאת כף - ענין: "ידיים" - מבטלים המחלוקת, כי מכללים שמאל בימין, וזהו ב' פעמים יד - אלו הידיים, שבכוחם ביקש יעקב להמתיק את המחלוקת, הדינים ולהמשיך ברכות.

עוד אפ"ל ע"פ הפסוק: "ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ובנות" (ישעיה נ"ז) וכאן הרי עיקר מטרת תפילותיו הייתה על עתיד משפחתו, וזהו "יד" שהתפלל בתפילותו.

"והגשנתו השפחות הנה וילדיהן" (ל"ג ו')

"הנה" בגמטריא שישים כ"ת של בני השפחות: ד'ן נ'פ"תלי, ג'ד א'שר, ועוד ב' אותיות כנגד ב' השפחות האימהות: 'בלחה וזילפה', וזהו המרומז כאן בפסוק: "הנה וילדיהן".

"וישב ביום ההוא עשו לדרכו שיעירה... ויעקב נסע סכתה". (ל"ג ט"ז)

הפסוק מדגיש אצל עשו הרשע ל"דרכו" - דרכו הוא שרירות ותאוות לבו. לעומת זאת אצל יעקב אבינו כתוב: "ויעקב נסע סוכתה" - שם מקום ללא רצונותיו הוא, ואפ"ל שזהו מרומז גם בה' שרומז על שם ה'. וכן אפשר להוסיף: נ'סע סוכתה ר"ת נס, שהאמין שכל הילוכו היה בדרך נס והגשחה פרטית ולא - דרכו הוא דרך הטבע. ומה שכתוב בפרשה הקודמת "ויעקב הלך לדרכו" - כבר נסמך לכך מיד "ויפגעו בו מלאכי אלוקים" - דמוכיח לנו ש'דרכו' הוא באמונה בה'.

ט' כסלו יומא דהילולא דרבינו הקדוש רבי יהודה הנשיא זי"ע וכך ציווה: "נר יהא דלוק במקומו, שולחן יהא ערוך במקומו, מטה תהא מוצעת במקומו". (כתובות קג.) והטעם: כי ימשיך לבוא לביתו. צדיקים חיים הם... נידבק לחייו הקדושים בתורתו ובמשנתו וניכלל בחיים של נצח...!

